

Národní institut pro další vzdělávání MŠMT
Senovážné náměstí 25, 110 00 Praha 1

Olympiáda v českém jazyce, 42. ročník, 2015/2016 – krajské kolo

II. kategorie

Počet bodů: .....

Příjmení a jméno: .....

Škola: .....

Pojem „národní literatury“ se často velmi zužoval tím, že se z něho vylučovalo všechno, co bylo skutečně nebo udánlivě přejato z kultury národů jiných. Je nesporné, že souhrn děl, psaných jedním jazykem v témž geografickém prostředí a vyjadřujících životní formy a problematiku jeho obyvatel v historickém sledu, tvoří homogenní celek, spojený četnými zjevnými i skrytými vazbami, jaké neexistují ve vztazích jinak determinovaných, jazykově i geograficky. I rozdíly, které vyplývají ze střídání generací, myšlenkových i uměleckých směrů a časově určených změn historických, mají tu charakter odlišný než procesy, probíhající jinde, v národních celcích jiných. Každá národní literatura má svou specifickou strukturu a specifický vývoj.

Avšak žádná literatura, kromě snad svých těžko postižitelných stadií prvopočátečních, nevyvíjí se izolovaně, nýbrž ve stálém styku s národními literaturami jinými, od nichž přijímá podněty a sama je ovlivňuje.

(Karel Krejčí, úryvek ze stati *Čechy a Evropa*, úvodního textu k souboru studií *Česká literatura a kulturní proudy evropské*, 1975)

1. Označte, zda následující tvrzení vyplývají z výchozího textu, nebo ne:

- a) *Izolace před cizími podněty je při vývoji literatury ku prospěchu.*
- b) *Dřívější literární vědci vymezovali národní literaturu mj. podle geografického kritéria.*
- c) *Vyřazovat z národní literatury jakékoliv cizí vlivy problematiku nadměru zjednodušuje.*
- d) *Všechny evropské literatury se vzhledem k identickému kulturnímu kontextu vyvíjely stejně.*

2. Uvědomte si významy slov *vazba* a *vztah*.

a) Uveďte větu nebo slovní spojení, ve které(m) daná slova mají stejný význam a lze je libovolně zaměnit.

b) Uveďte dvojici vět nebo slovních spojení, ve kterých daná slova nemají stejný význam a nelze je libovolně zaměnit.

c) Uveďte, zda lze každé z uvedených slov zaměnit za druhé ve výchozím textu. Posuďte oba případy zvlášť.

3. Uveďte k následujícím slovům z výchozího textu po jednom synonymu (tj. slovu stejného významu) domácího původu:

literatura

geografický

homogenní

determinovaný

specifický

izolovaně

4. Vysvětlíte význam slova *udánlivě*. Jako vysvětlení nepoužívejte synonyma.

5. V textu se opakovaně vyskytuje pravopisná (interpunkční) odchylka od dnešní normy.

a) Opravte přímo v textu interpunkci v souladu s dnešními zásadami.

b) Napište pravidlo, podle něhož se řídí dnešní pravopis.

6. Vyhledejte v textu všechna slova obsahující hlásku *ř*.

a) Vypište zvlášť slova, ve kterých se vyslovuje *ř* zněle a ve kterých nezněle.

b) Na základě vypsanych slov zformulujte pravidlo o výslovnosti hlásky *ř* v těchto slovech.

7. Následující slova přepište foneticky, tj. запиšte je tak, jak se vyslovují.

udánlivě

uměleckých

vztazích

nichž

Národní institut pro další vzdělávání MŠMT
Senovážné náměstí 25, 110 00 Praha 1

Olympiáda v českém jazyce, 42. ročník, 2015/2016 – krajské kolo
II. kategorie

Slohový úkol

Slova se nepočítají, ale váží

Slohový útvar je volný, téma zpracujte formou prózy. Doporučená délka 25–30 řádek.

Krajské kolo OČJ 2015/2016 – 42. ročník – II. kategorie – řešení:

1. a) ne, b) ano, c) ano, d) ne

Bodování: Za čtyři správné odpovědi – **3 body**,
za tři správné odpovědi – 2 body,
za dvě správné odpovědi – 1 bod.

2. Příklady řešení:

a) *Dítě mělo k strýci silnou vazbu / silný vztah.*

b) *chemická vazba, zadrženy byl vzat do vazby; napjaté vztahy dvou států*

c) *Ve spojení skrytými vazbami záměna možná je, ve spojení neexistující ve vztazích možná v tomto kontextu není.*

Bodování: Za každý úkol 1 bod. Celkem tedy maximálně **3 body**.

3. *literatura – písemnictví, uznávejte i slovesnost*

geografický – zeměpisný

homogenní – stejnorodý, jednolitý

determinovaný – určený, určovaný

specifický – příznačný, jedinečný, zvláštní, osobitý

izolovaně – odděleně, samostatně

Bodování: 1 bod za alespoň jedno vhodně doplněné synonymum ke každým dvěma slovům, maximálně **3 body** za celý úkol.

4. Příklady řešení: Na základě něčeho tvrzení / Podle toho, co někdo někde udával.

Poznámka: Neuznávejte *údajně* (je to synonymum) ani *zdánlivě* (neodpovídá významově).

Bodování: Za vhodné vysvětlení **1 bod**.

5. a) *děl, psaných ... sledu, tvoří*

procesy, probíhající

b) *Příklad řešení: Těsný přívlastek se neodděluje čárkami.*

Bodování: Za každý správně vypracovaný úkol 1 bod, celkem maximálně **2 body**.

6. a) *znělé: vyjadřujících, tvoří; neznělé: přejato, prostřední, střídání, přijímá*

b) *Příklad řešení: Neznělé ř se v uvedených slovech vyslovuje po jiné neznělé souhláse (p, t), znělé ř se vyslovuje mezi samohláskami a mezi znělou souhláskou a samohláskou.*

Bodování: a) *Za všechna správně určená ř – 2 body, za jednu chybu – 1 bod.*

b) *Za výstižné vysvětlení – 2 body, při drobných nedostacích – 1 bod.*

Celkem tedy maximálně **4 body**.

7. [ʼudánlivje] (ʼ zde označuje ráz; jeho uvedení nevyžadujte), [ʼumňeleckíx], [fstazíx], [ňixš]

Uznávejte i jiné způsoby fonetického přepisu, např. se značkou : pro délku samohlásky, přepis *ch* jako [ch] apod. Pozornost zejména věnujte principiálně správnému postizení jevů, které jsou v řešení vyznačeny tučně.

Bodování: Za zcela správný přepis – **4 body**,

za každou chybu či jiný nedostatek v přepisu odečtete 1 bod (záporné body se nedávají).

Celkem maximálně 20 bodů.

8. Slohový úkol: Hodnoťte dodržení tématu, plynulost a návaznost textu, vhodný výběr lexikálních prostředků i větnou stavbu. Přihrližte i k tvaroslovné a pravopisné správnosti.

Bodování: 0–10 bodů. Využijte celého bodového rozpětí.